

het systeem doorhúiveren

Portia | *De koopman van Venetië* | Shakespeare

Adelheid | Female Economy
Activiteitenplan 2017-2020

Inhoudsopgave

Korte typering van de organisatie
3

Artistieke uitgangspunten,
signatuur en beschrijving activiteiten
5

Plaats in het veld
14

Ondernemerschap
16

Spreiding
21

Talentontwikkeling
22

Toelichting op de begroting
24

Slotakkoord
26

Foto's
27

korte typering van de organisatie

Graag richten wij ons tot u in deze korte typering als bestuur en kompanen van Adelheid Roosen. Vanuit Adelheid|Female Economy (A|FE) stuwten we de permanente aanscherping van de artistieke missie van Adelheid. Als je haar vraagt wat haar missie is, dan antwoordt ze dat ze als mens eigenlijk maar één ding doet: integreren. Haar levenspad en kunstenaarschap zijn één. Zij zet haar particuliere autobiografische verloop in de wereld, ondergaat deze in de openbaarheid. Ze verzamelt wat zij op haar pad tegenkomt, geeft dat energie, ervaart, handelt en past toe. Ze ontdoet zich van rollen, functies en posities die je in de loop van je leven krijgt toebedeeld. En dat geeft ze vorm. Als voorstel. Ze rekt de wereld van de podiumkunsten op en komt al doende, al wonend in het werk en al werkend in het leven, tot een theateraal ontwerp waarin eenieder –buurbewoner, ambtenaar, theaterganger, speler– gelijkwaardig aanwezig is. De voorstelling gaat niet ergens over maar is het. Dat is haar artistieke urgentie. Vanuit de toko –zoals zij A|FE noemt– toont zij met haar werk –en dus haar leven– dat samenleven samen-leven kan zijn.

Of, zoals de jury van de Van Praagprijs van het Humanistisch Verbond die Adelheid in 2015 ontving, het samenvat: “zij verbindt en geeft een stem aan wat moeilijk te begrijpen valt.” “Zij is niet benauwd om eigen twijfels en onzekerheden te etaleren, en biedt anderen houvast om hetzelfde te doen.” Adelheid bedrijft cultuurkritiek zonder enige politieke vooringenomenheid of agenda en ze maakt kunst die auto-noom is in de ware zin van het woord.

“Systemen zijn fascinerend. Neem bestek. Voor wie is het uitgevonden? Vierdubbele rijen bestek op de correct gedekte tafel van mijn moeder. Gemaakt om onderscheid te maken, toch? Hoe meer lepels, vorken en messen met verschillende functies, hoe ingewikkelder voor de gast die de functies niet kent. Dus schaamte ervaart –wat ook beoogd werd– om daarna met milde genegenheid toch geaccepteerd te worden. Het ongemak begrenst het talent. We kijken niet naar wat een mens kan, maar hij moet aan iets voldoen. Ik hou van het opruimen van dat bestek. Het talent vinden en dat ruimte geven. Mijn dementerende moeder pakte op een dag haar vork, wist ineens niet meer wat zij ermee moest en begon met haar handen te eten. Wow!”¹

¹ Alle citaten zijn van Adelheid Roosen tenzij anders vermeld.

Adelheid bouwt, brengt onrust, wandelt, kantelt, beweegt zich door 86 culturen –en de 86 culturen bewegen zich door haar– ze verschaft onderdak, schuilt ook zelf, herkent, is in verlegenheid en handelt. Dat doet ze, dat deed ze altijd al. In het Turks bestaat er een uitdrukking, 'Benimsemek': het toe-ikken van iets of iemand. Dit is een niet bezittelijke innerlijke beweging, naar een persoon, een plek of een object. Het gaat over het feit dat de ander je ten diepste aangaat. Daarin ligt haar voortdurende ontwikkeling: een almaar dieper wordend toe-ikken van de wereld om zich heen.

artistieke uitgangspunten, signatuur en beschrijving activiteiten

uitgangspunten, relatie tot eerdere activiteiten en tot de missie

“Je herinnert je vast dat je als kind op een strand speelde met allerlei kinderen van verschillende nationaliteiten. Je bouwde samen een zandkasteel. Je noemde het leven geen spel. Toch speelde je het. Je kende de kinderen niet. Hun talen niet. Je wist wel wat bouwen was. En de anderen wisten precies hetzelfde. Je was er niet mee bezig of je de ander verstond, je begreep elkaar gewoon tijdens het bouwen. En je kende ook het verlies. De zee die het kasteel weer meenam aan het eind van de dag. Al die gegevens ken je, je kent ze nog steeds. Ik ken ze ook. Dat is de speellust die me voortstuwt en zijn eigen gang gaat. De spelende mens, dat is mijn artistieke uitgangspunt.”

Adelheids werk is een antwoord op wat zij op haar levenspad tegenkomt. Tijdens de research voor *Is.Man* | 2006, over eerwraak, stuitte zij op de woorden van filosoof en fenomenoloog Levinas: “Ik antwoord, dus ik besta.” Levinas plaatst vraagtekens bij de doctrines van het verleden. Volgens hem moet een entiteit, zowel mens als ding, onbevooroordeeld en zuiver benaderd worden. Om de dingen voor zichzelf te (kunnen) laten spreken. Adelheid herkent dit als leidraad voor haar eigen levensloop. Haar antwoord is altijd een antwoord op de spontaniteit van een particulier hier en nu. Fysiek, concreet.

Ze ontwikkelde samen met haar spelers een werkwijze om te antwoorden: de Adoptiemethodiek. Dit begon bij simpelweg aanbellen, bij letterlijk op de fiets stappen en langsgaan bij de bewoners in een wijk, bij de moskee, bij de buurtkapper. Vragen stellen, schaamteloze vragen ook, en zonder vooroordeel. Ze werd ‘radicaal’ intiem, ‘extreem’ verlegen, leverde zich ‘fundamenteel’ uit, en koos deze woorden ook om de echo van het vocabulaire van Daesh/IS onderdak te bieden. Om op door te bouwen en zo het weefsel tussen zichzelf en de ander te bestendigen, repareren en dit te theatraliseren. Door te gaan wonen in dat wat zij nog niet kende, transformeerde ze van bezoeker naar familielid. Ze noemde dit ‘in Adoptie gaan’: gaan wonen bij een veelheid aan wijkbewoners en samen met hen scènes creëren die voortkomen uit de creatieve botsing van levensscenario’s.

“Er gebeurt iets wezenlijks als je je uitlevert aan de ander, als je in een vreemd huis gaat wonen, een trap op klautert die anders kraakt, een bed opent slaat dat anders ruikt, wanneer je wacht op je beurt bij de douche. Ik dwing mezelf om in de openbaarheid door verlegenheid te buitelen. Met de ander in ferme kwetsbaarheid verkeren is een essentie van mijn werk, in confronterende zachtheid niet aan elkaar kunnen ontkomen en dat als schoonheid ervaren.”

Deze schoonheid is het wapen waarmee Adelheid de systemen doorkruist, onrust veroorzaakt, of –in de woorden van Portia in *De koopman van Venetië*, een rol die zij speelde bij Toneelgroep Amsterdam– het systeem ‘doorhuivert’. Met haar projecten brengt ze innovatie in niet geïnnoveerde omgevingen en kleedt de bestaande moraal uit. Adelheid gaat niet zozeer een strijd aan met de regels maar doorkruist deze om mensen de vrijheid te verschaffen het leven op een andere manier in te richten. In haar werk heeft zij vormen ontwikkeld waarmee ze het voor iedereen mogelijk maakt om werkelijk deel te nemen.

Ook het eigen systeem wordt bevraagd. Adelheids ultieme ambitie is het kunnen weglachen van haar eigen moraliteit. Op weg naar die zijnstoestand bouwt ze doorlopend aan nieuw bewustzijn, in zichzelf en in anderen. Zo maakt ze geschiedenis, zonder te weten waar ze naartoe beweegt. De enige richting die vaststaat, is de richting naar de dood. En ook dat proces kan anders georganiseerd dan hoe we het nu doen, opgeborgen in een bejaardenhuis, vaak lijdend door geen deelname meer te hebben aan het leven, geïsoleerd binnen een systeem van regels waarvan men aanneemt dat dit de beste zorg verschaft. Vandaar ook haar ambitie om ‘de zorg’ weer midden in het leven te installeren. Haar ideeën krijgen een voortdurende vertaling naar het podium.

Haar antwoorden, 360 graden in de rondte naar de wereld om zich heen, vinden een weg in een veelheid aan projecten, samenwerkingen, initiatieven. De WijkSafari’s in samenwerking met Zina, de schouwburgvoorstellingen en het inbreken in de voorstellingen van collega’s, de activiteiten in wijkhuizen in steden. Ze sprokkelt zielsverwanten –van de eigengereide moslima’s in Slotermeer tot aan de makers die ze opneemt in haar artistieke team en de spraakmakende regisseurs in het theaterveld– om samen met hen opnieuw die wereld van het spelende kind te bouwen.

De Oversteek | 2014 is een goed voorbeeld van hoe A|FE een bestaand systeem ‘doorhuivert’. Niemand kende het beeld van een schouwburg waar je ook in kunt slapen, terwijl zo’n gebouw daar eigenlijk heel goed voor is toegerust. Er zijn douches, kantines, kleedkamers. Het podium is een enorme hal met ruimte genoeg om 100 mensen te laten slapen. In zeven steden in Nederland nestelde een roedel van 100 lokale wijkbewoners zich in de voorstelling *Dantons dood* van Johan Simons | Toneelgroep Amsterdam.

Het produceren van *De Oversteek* was een avontuur in het wegwerken van bezwaren waarmee de schouwburgmedewerkers zich geconfronteerd zagen. In elke schouwburg werd gesproken met de directie, met de staf, met de productieleiding, met de techniek. In elke stad werd een draaiboek geschreven en een roedelchef gezocht om de 100 wijkbewoners te begeleiden. Bureaucratie blijkt de aanraking die je wilt brengen juist te voorkomen. Technici, productiemedewerkers, de kantine, bewakers, het kassapersoneel, iedereen liep tegen grenzen aan: “hoe moet het dan met onze sluitingstijden? Kan dit wel in de zaal in verband met brandgevaar? Zijn er ook

illegalen bij? Dieren? De ramen mogen hier niet open en jullie moeten wel op ‘jullie mensen’ letten en uitkijken dat ze niet zomaar los door de gangen gaan lopen.”

Humor was het instrument om *De Oversteek* te laten waaien door de schouwburg, humor en geduld. Het schouwburgpersoneel antwoordde met zeker zoveel humor op het moment dat ze hun rol lieten vallen en samen het systeem gingen bevragen. De grote groep van 100 overspoelde de schouwburg, niemand verdronk. Aan alles werd geraakt. Overal bivakkeerden wijkbewoners, onder hen ook mensen die blowden of bejaarden die ‘s nachts vanuit de schouwburg de stad in wilden en hiermee de boel nog verder ontregelden.

De schouwburgen zijn gaan ademen. Alle zeven. Ze namen de consequenties van *De Oversteek* en boden de 100 wijkbewoners blijvend een plek als publiek door hen uit te nodigen voor hun voorstellingen tegen een laag tarief.

belangrijkste ambities 2017-2020

Met de Adoptiemethodiek en de ervaring van *De Oversteek* op zak is de volgende stap te gaan wonen-in-het-werk. Letterlijk. Om mensen, gebouwen, de podiumkunsten en plekken nog diepgaander te ontdoen van bestaande rollen en functies; scheidingen en schotten op te heffen; te bouwen en te breken. Vanuit de vraag: wat kun je scheppen als je je verantwoordelijk weet voor het leven om je heen? Wat ga je als mens in je dagdagelijkse leven uit de weg terwijl je, als het je gevraagd wordt, weet dat je zou willen dat het onderhouden werd. Dus ga het doen en ervaar wat het je brengt. Radicaal te wonen, een ruimte af te bakenen waarin we niet ontkomen aan onze fundamentele kwetsbaarheid en daarin te verkeren met de ander, dat is de ambitie voor de komende jaren.

beschrijving activiteiten

In de uitwerking van de activiteiten beschrijft A|FE hieronder de concrete plannen van Adelheid en haar kompanen voor de hele periode 2017-2020. Want vrijwel alle activiteiten en voorstellingen in de komende vier jaar zijn én volkomen onafhankelijk van én tegelijkertijd de bouwstenen voor het totaalproject *De Straat* in 2020. De theatrale bewegingen die we al bouwend en brekend op weg daar naartoe maken, kristalliseren zich uit in twee lijnen. Lijnen die in de aankomende jaren worden verdiept, verbreed, verspreid: we brengen de openbaarheid van het leven binnen de muren van het theater en theater in de openbaarheid van de publieke ruimte. Met beide bewegingen breken we in in de gevestigde manieren van doen, we dagen ‘zo doen we het hier’ met innovatieve ingrepen uit.

I het dagelijks leven in de openbaarheid van het theater

We verheugen ons op de nieuwe en hernieuwde samenwerkingen met onze collega's. Geïnspireerd door het openbreken van gebouwen en klassieke theatervormen in ons werk, laten zij ons binnen in hun voorstellingen en mogen we elkaar treffen, verleiden. Zij leveren het repertoire, en wij het inbreken met het volk van buiten het theater. Jos Groenier neemt onze innovatie over in zijn muziektheaterproject **Torquato Tasso** | 2017. Samen met hem zetten we de beweging van de roedels voort. Dezelfde 700 wijkbewoners van *De Oversteek* zullen naar hun inmid-

dels bekende schouwburg-thuis terugkeren. In de andere reissteden van deze voorstelling ontstaan nieuwe roedels.

“Ik verdiep het wonen-in-het-werk samen met alzheimerpatiënten, mensen op weg naar hun sterven. Ik neem hen mee als huisgenoten in een voorstelling en ga met hen een principieel andere vorm aan van samen-leven. Mensen hebben mensen nodig. To nurture society drukt het beste uit waar ik naar toe wil. Het ‘opbergen’ van mensen is old school. Neem diegenen waarvoor je wilt zorgen gewoon mee in je werk. Verzorging en samen-leven kan best gebeuren voor de ogen van een publiek, dwarrelend op een podium in een decor tussen het theater-spel van acteurs door. Niet exposierend als verschijnsel maar de vraag aanscherpend wat we samen willen aangaan.”

Als voorbereiding op het werken met alzheimerpatiënten ontwikkelt Adelheid samen met Anne-Mei The, cultureel antropoloog en bijzonder hoogleraar Langdurige Zorg en Dementie aan de Universiteit van Amsterdam, de performance **De Alzheimerfluisteraar** | 2017-2020. Dit project ontspruit uit de autobiografische documentaire *Mam* | 2009 over de dementie van Adelheids moeder, en richt zich op de familieleden en mantelzorgers die de alzheimer-patiënt uit onmacht tot een vreemde maken. Adelheid volgt, in voorbereiding op dit project, een cursus sterfensbegeleiding.

Thibaud Delpout maakt het in Nederland nog niet gespeelde **Personencirkel 3.1** | 2019 van Lars Noren. Een stuk bevolkt door alcoholisten, werklozen, schizofrenen, vluchtelingen, junks, kleine ondernemers, schrijvers, dementerenden en daklozen. We breken in zijn encensering in en leggen het stuk open als een 24 uur durende, herhaalbare manifestatie. Een evenement dat het midden houdt tussen een denktank met onderzoekers, een inspraakavond met wijkbewoners, een performance-installatie en een minimalistische opera. Met **Buurthuis Carré** (werktitel) | 2019 maken we met Paul Koek | de Veenfabriek een muzikaal vervolg op de eerdere samenwerking *Excellence in Exile* | 2008. Samen met Ibrahim Kevo, de grootste zanger van Syrië, Trouble Man, de band Okapi en Vluchtelingenorganisatie UAF ontwikkelen we een eclectisch theatraal concert waarin we kijken naar de actualiteit van dat moment wat betreft de relatie met vluchtelingen in Nederland. Dialogiseren we, excluderen we, of vieren we? Met de Veenfabriek vierden we overigens afgelopen seizoen de beeldend kunstenaar Wim T. Schippers, in zijn eigen werk *HOOG-WATER voorheen LAAGWATER* | 2015.

Ook de **WijkJury** blijft aanwezig in de schouwburgen.² De WijkJury, die inmiddels 7 jaar bestaat, wordt gevormd door 15 onbevangen mensen met uiteenlopende culturele achtergronden en van variërende leeftijdsgroepen die niet eerder naar het theater gingen. Gezamenlijk bezoeken zij voorstellingen en hun favoriet wordt opgenomen in de jaarlijkse selectie van het Nederlands Theater Festival. De directies van samenwerkingspartners Theater Bellevue, Stadsschouwburg Amsterdam en het Theater Festival gaan op hun beurt in Adoptie bij de juryleden. Zij zoeken elkaar op door het jaar heen, gaan bij elkaar eten en bezoeken samen voorstellingen. Elk jaar wordt er een nieuwe WijkJury ingesteld. De oude Wijkjuryleden blijven verbonden aan de theaters en kunnen allen met korting naar voorstellingen blijven gaan.

² De WijkJury is als activiteit niet subsidiabel door het FPK.

TORQUATO TASSO

Coproductie met Stichting Tasso | *Vorbereiding* maart – juni 2017 | *Speeltijd* september – oktober 2017 en januari – maart 2018 | *Speelplekken* landelijke tournee, o.a. Stadsschouwburg Amsterdam, Rotterdamse Schouwburg, Stadsschouwburg Utrecht, Parktheater Eindhoven, Het Nationale Theater Den Haag, Theater aan de Parade Den Bosch, Theater aan het Vrijthof Maastricht, Theater De NWE Vorst Tilburg, Schouwburg De Kring Roosendaal, Chassé Theater Breda | 20 speelbeurten.

DE ALZHEIMERFLUISTERAAR

Coproductie met Universiteit van Amsterdam, Afdeling Zorg en Dementie | *Vorbereiding* en *Speeltijd* 2017-2020 | *Speelplekken* landelijke tournee langs diverse maatschappelijke organisaties en zorginstellingen | 24 speelbeurten.

PERSONENCIRKEL 3.1

Coproductie met Theater Utrecht | *Vorbereiding* augustus 2018 – januari 2019 | *Speeltijd* februari – maart 2019 | *Speelplekken* landelijke tournee, o.a. Stadsschouwburg Utrecht, Schouwburg De Lawei Drachten, Stadsschouwburg De Harmonie Leeuwarden, Stadsschouwburg Nijmegen, Theater De Lampegiet Veenendaal | 32 speelbeurten.

BUURTHUIS CARRÉ (werktitel)

Coproductie met de Veenfabriek en Bos Theaterproducties | *Vorbereiding* januari – april 2019 | *Speeltijd* mei 2019 | *Speelplekken* Koninklijk Theater Carré Amsterdam en Stadsgehoorzaal Leiden | 15 speelbeurten.

WIJKJURY

I.s.m. Stadsschouwburg Amsterdam, Theater Bellevue, Nederlands Theater Festival en het Amsterdamse Bostheater | In navolging van de Amsterdamse WijkJury zijn er ook in de Kunstmin Dordrecht, Stadsschouwburg Utrecht, Schouwburg Musis Sacrum Arnhem, en Stadsschouwburg Groningen WijkJury's ingesteld. Andere partners van WijkJury Groningen zijn: Grand Theatre, de Gemeente en Cultureel Platform De Pont.

Het wonen-in-het-werk wordt door Adelheid en haar artistieke kompanen gevoed door de autobiografische zoektocht in de openbaarheid van het theater. In het stuk **De Ontmanteling van Mij, Mens, Moeder, Moslima** | 2018 onthult Nazmiye Oral haar individuele radicalisering. *De Ontmanteling* is een vervolgstap op *Niet Meer Zonder Jou* | 2015, waarin ze weigerde te kiezen tussen haar autonome *ik* en de *wij* uit de traditionele moslimcultuur. Ze ging het openbare gesprek aan met haar eigen moeder. “Ik zal niet doen wat jij zegt. Ik zal mijn eigen pad volgen en terwijl ik dat doe, zal ik mij niet door de gemeenschap laten verstoten. Ik zal anders zijn, maar niet meer zonder jou” aldus Nazmiye. In **Matglazen vensters** | 2018, een samenwerking met Dood Paard, spelen Titus Muizelaar en Manja Topper twee oude vermoeide geliefden die vechten tegen de oprukkende ‘gentrification’. De twee weigeren zich tot vreemde te laten maken en proberen zichzelf opnieuw uit te tekenen in hun relatie tot hun woonplek. De tekst wordt geschreven door Rob de Graaf.

Hetty & George | 2012-2013 was een openbaar gesprek van een man en een vrouw over wat een mens doet met wat er op zijn pad komt en waar hij niet om heen kan? George Groot ontdekte –na een 40-jarig huwelijk met zijn Ank– dat daten met jonge jongens een onontgonnen gebied in hem vervulde. En Adelheid, na een leven als strijder tegenover haar moeder, voedt haar koesterend met de hand tot ze sterft. In het volgende deel, **Rijsen&Roosman, DeDikkeMuiz&Sjors** | 2019, voegen Lineke Rijxman en Titus Muizelaar zich in het gesprek. Het viertal heeft een partieel gedeeld verleden en zij bevragen elkaar over waarom de onbevangen nabijheid de schaamte roept, om daar vervolgens van weg te duiken. Of kan de schaamte hen gevoelig maken voor de ruimte tussen henzelf en de ander? De vier spelers ontmoeten elkaar daar waar nog iets uit te minnen is. Een laatste autobiografische zoektocht

in deze rij is **Thelonious Monk** | 2019. Titus Muizelaar en de humanistisch activistische rapper Gideon Overduim, alias Gikkels, die het slotakkoord van *Wijk-Safari Bijlmer* | 2015 aansloeg, hebben beiden een diepe verwantschap met bebop harmonist Thelonious Monk. Muizelaar, de oudere witte acteur en Gikkels, de jongere zwarte rapper. In coproductie met het Bijlmer Parktheater voeren zij een dekoloniserend gesprek over het zich toe-eigenen van Monk, op de klanken van Monk.

DE ONTMANTELING VAN MIJ, MENS, MOEDER, MOSLIMA

Voorbereiding september – oktober 2018 | *Speeltijd* november – december 2018 | *Speelplekken* landelijke tournee, o.a. Koninklijke Schouwburg Den Haag, Zaantheater Zaandam, Agnietenhof Tiel | 27 speelbeurten.

MATGLAZEN VENSTERS

Coproductie met Dood Paard | *Voorbereiding* februari – maart 2018 | *Speeltijd* april – mei 2018 | *Speelplekken* landelijke tournee, o.a. Schouwburg Rotterdam, Theater Kikker Utrecht, Ins Blau Leiden en Stadstheater Arnhem | 27 speelbeurten.

RIJSEN&ROOXMAN, DEDIKKEMUIZ&SJORS

Coproductie met Mugmetdegoudentand | *Voorbereiding* januari – maart 2019 | *Speeltijd* en -plekken april 2019 lunchvoorstelling in Theater Bellevue in Amsterdam; kleine landelijke tournee najaar 2019, o.a. Schouwburg Het Park Hoorn, Bouwkunde Deventer, ECI Cultuurfabriek Roermond; reprise in 2020 | 45 speelbeurten.

THELONIOUS MONK

Coproductie Bijlmer Parktheater, Zina | *Voorbereiding* januari – mei 2019 | *Speeltijd* en -plekken zomer 2019 op Oerol en andere festivals; najaar 2019 kleine landelijke tournee | 25 speelbeurten.

Over nog niet ingeplande voorstellingen en gewoon vanwege de inspirerende vonk, is Adelheid in gesprek met Ola Mafaalani, in wier spraakmakende voorstellingen zij eerder speelde en waarmee zij eerder coproducties aanging zoals *Zina neemt de Wijk* | 2010 en *Iets Zachts* | 2014, rondom *De Laatkomer*. Daarnaast laten we ons graag inspireren door Sadettin Kirmızıyüz en Floris van Delft, met wie we de drive delen om een vinger achter de staat van het samen-leven te krijgen. Tot slot is er sinds *De Oversteek* ook bij Johan Simons een blijvende fascinatie voor het wonen-in-het-werk. Daar waar mogelijk stappen we de aankomende jaren bij elkaar in de boot.

II theater in het openbare leven

De Straat | 2020 is de stip aan de horizon waar A|FE in de komende vier jaar naartoe beweegt, de dramaturgische leidraad voor het bouwen en breken.

“Ik ga een straat voltooien, juist omdat ik van het onvoltooide hou. Ik ga het niet vanaf de tekentafel implanteren in de stad maar een voorstelling maken die voegt, uren duurt, maanden van Adoptie vraagt en jaren van voorbereiding. Die architecten bereid weet, planologen inspireert en gemeentewerken tilt. Om –daar komt ie, maar waarachtig gemeend!– vitale verbindingen tot stand te brengen, om werkelijk samen-te-werken met elkaars talenten. Net als de democratie is de straat afhankelijk van degenen die haar waarnemen, haar toe-ikken en haar op die manier onderhouden.

Samen met een groep kunstenaars en Marlies Rohmer, architect en urbanist, ga ik het Zeeburgereiland in Amsterdam bevragen en bewonen, juist op die plek waar de Gemeente graag met de bewoners een gezamenlijk ontwerp van wonen

en leven wil ontwikkelen. De nieuwe bewoners worden deelgenoot van het ontwerp en het publiek bouwt elke voorstelling mee aan deze onvoltooide wereld. De openbare straat wordt weer de leefruimte waar we elkaar tegenkomen.

Zie de onvoltooidheid overigens niet als opgebroken trottoirs. Zie het vooral als een enorme doorlopende mentale verhuizing van woongedrag waar we aan gewend zijn geraakt. Zo kan ik bijvoorbeeld prima in jouw huis leven. Zo kan ik ook prima mijn leven leiden zoals ik het nu doe terwijl ik tegelijkertijd mijn dementerende moeder overal mee naartoe neem. Het vergt een aanpassing van jou en van mij - maar niet een onoverkomelijke aanpassing. Ik kan voor twee weken mijn gezin verlaten. Het kan vreugdevol zijn om vanuit een andere plek naar mijn werk te fietsen. En je weet terwijl je fietst dat er een onbekende bejaarde in jouw bad wordt gewassen. Of jij bent het publiek dat een troep honden uitlaat gedurende de voorstelling, samen met degene die naast je zat, en dát wordt onderdeel van de voorstelling. Met anderen te wonen. Te verblijven. Voor anderen zorgen, en onverwachte anderen zorgen voor jou. De liefde en ambitie van Marlies Rohmer zit in dit exacte 'tussengebied' van privé en openbare zone. Die ruimte ziet zij liever geannexeerd door bewoners dan door regelgeving.

En ik wil weer eens een begrafenistoet door de straten zien trekken. Dat ook.”

DE STRAAT

Samenwerking met Toneelgroep Amsterdam, Marlies Rohmer Architecten, Zina | Voorbereiding start in 2016 | Speeltijd voorjaar 2020 | Speelplek Zeeburgereiland Amsterdam | 28 speelbeurten.

De performance **Logeren in Beleid** | 2017 is een antwoord op de vraag vanuit de Gemeente Amsterdam naar een attitudeverandering binnen het bestel. 100 stadsbewoners gaan elk een ambtenaar uit de zeven stadsdelen adopteren, met opnieuw een dubbele beweging als resultaat: de ambtenaren dringen diep door in de wijk en wijkbewoners ontdekken alle hoeken van het Stadhuis. Het Stadhuis wordt uiteindelijk voor een etmaal hun gezamenlijk huis, waar ze elkaar bevragen, bekritisieren en samen de nacht doorbrengen. De bewoners treden op als expert in hun eigen vakgebied van het leven in de stad en treffen hun Adoptie-ambtenaren op een gelijkwaardig niveau. Deze openbare performance gaat over het vinden van een nieuw voorstel wat betreft de relatie burger-ambtenaar. Als voorloper voor *Logeren in Beleid* wordt samen met Stadsdeel Oost **Bivakkeren in Beleid** | 2017 gemaakt. Hier laten 25 ambtenaren zich adopteren door 25 bewoners uit het stadsdeel. Aangevuld met professionele spelers maken deze ambtenaren, los komend van hun rituelen, samen met de bewoners een performance in de wijk.

In **Amsterdam|Rotterdam adopteert haar Bohemiens** | 2017 wordt de Adoptie-methodiek tot leerstof gemaakt voor studenten van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK) en De Acteerschool Rotterdam. De studenten laten zich adopteren door een bewoner of een lokaal bedrijf, een gebedshuis, een zorginstelling, een stadsdeelkantoor enz. en maken samen vanuit 5 departementen –Toneel & Kleinkunst, Mime, Docent Theater, Regie en Productie Podiumkunsten– een WijkSafari in samenwerking met A|FE. Samen met Marcus Azzini|Oostpool en speler Melih Gençboyacı zwengelen we in de voorstelling **Vies** | 2019 een openbaar theateraal gesprek aan over homoseksualiteit,

vanuit het onbevangen perspectief van het kind. Als locaties voor de voorstellingen vragen we bedrijven om hun bestuurstafels aan ons uit te lenen. Aan die tafels in de verschillende boardrooms gaan we in theateraal gesprek met een dwarsdoorsnede van de bevolking. “Vuile, vieze flikker! Je vader is homo!” Deze woorden leggen we op tafel en ruilen we in voor schone taal, schone woorden.

LOGEREN IN BELEID

Coproductie met Gemeente Amsterdam, Zina | Voorbereiding voorjaar 2017 | Speeltijd juli 2017 | Speelplek Stadhuis Amsterdam | 1 speelbeurt.

BIVAKKEREN IN BELEID

Coproductie met Stadsdeel Oost, Amsterdam, Zina | Voorbereiding eerste helft 2017 | Speeltijd eerste helft 2017 | Speelplek Stadsdeel Oost | 3 speelbeurten.

AMSTERDAM|ROTTERDAM ADOPTEERT HAAR BOHEMIENS

Coproductie met AHK en De Acteerschool Rotterdam, Zina | Voorbereiding oktober 2016 – mei 2017 | Speeltijd juni 2017 | Speelplekken Amsterdam, Rotterdam | 20 speelbeurten.

VIES

Coproductie met Oostpool, Zina | Voorbereiding en landelijke tournee voorjaar 2019, o.a. Hanzehof Zutphen, De Goudse Schouwburg, Schouwburg Amstelveen, Parkstad Limburg Theaters Heerlen | 25 speelbeurten.

De inmiddels door publiek, pers én beleid bejubelde WijkSafari's worden na verschillende edities in Utrecht, Amsterdam en Mexico-Stad doorontwikkeld op nieuwe plekken. Altijd als antwoord op een particuliere situatie van die wijk of dat land en samen met de bewoners. Altijd vanuit de Adoptiemethodiek, vanuit dezelfde intense precisie, hetzelfde handwerk dat ervoor nodig is om vanuit een persoonlijke benadering een aanraking te veroorzaken.

“In 2014 deed ik een ontdekking: WijkSafari bleek een blauwdruk, overal toepasbaar. De vraag die journalisten me altijd stellen sinds ik de voorstellingen in Mexico-Stad en Juarez maakte: “wat zijn de verschillen?” En tot mijn vreugde stel ik vast: die zijn er niet. Er zijn geen verschillen, alleen mensen.”

We worden dan ook uitgenodigd door kunstenaars wereldwijd, van het volledig blanke Bard College, dat ons vroeg hen in verbinding te brengen met de zwarte wijk in Hudson | New York, tot de militaire zonegrens in Nicosia en de woestijn bij Amman in Jordanië.

In 2018 strijkt A|FE neer in de Schilderswijk in Den Haag, bij uitstek een plek waarin we ons willen onderdompelen: berucht, verarmd, divers aan culturele achtergronden, conventioneel en orthodox, maar ook sociaal, trots, expressief, levenslustig, puur en vol verhalen. Samen met de bewoners en onder andere met Het Nationale Theater maken we **WijkSafari Den Haag** | 2018. Ook slaan we met de Grieks-Cypriotische Tasoula Hadjitofi en haar organisatie Walk of Truth de handen ineen voor **WijkSafari Londen** | 2019. Walk of Truth zet zich in voor de bescherming van cultureel erfgoed en het verbinden van mensen met verschillende geloofs- en cultuurovertuigingen. We droegen eerder onze methodiek aan hen over. Nu trekken we samen naar de stad die de meeste migranten huist van Europa. Een snel wijzigende stad waar de oprukkende ‘gentrification’ het schrikbeeld van veel bewoners is.

Het idee van kunstmatigheid is tot op het bot afgeschraapt. De WijkSafari is echt als het leven zelf[...] zeer beklemmend door de intieme eerlijkheid. Ron Rijghard, NRC Handelsblad, 2013.

WIJKSAFARI DEN HAAG

Coproductie met Het Nationale Theater, Zina | Voorbereiding oktober 2017 – half mei 2018 | Speeltijd half mei – eind juni 2018 | Speelplek Schilderswijk Den Haag | 28 speelbeurten.

WIJKSAFARI LONDEN

Coproductie met Walk of Truth, Zina | Voorbereiding 2016 -2019 | Speeltijd 2019 | Speelplek Londen | 24 speelbeurten.

We bouwen en breken al doende richting *De Straat*. Ook letterlijk. Het Turks kent het woord 'Gece-kondu'. 'Gece' betekent nacht en 'kondu' betekent neerzetten. In tijden van vroegere migratie konden dorpelingen die naar de stad kwamen zich een stuk grond toe-eigenen en daar een huis op bouwen. Wanneer je in één nacht een makkelijk op te bouwen huis met vier muren en een dak wist te bouwen, een 'baraka', was dit huis en de grond legaal van jou. **Baraka** | 2019-2020 wordt een ode aan een levensruimte die er niet is. In een doorlopende beweging bouwt Melih Gençboyacı met een groep asielzoekers, nomaden, thuislozen, spelers iedere week opnieuw een huis. Ze bewonen het en breken het vervolgens af om het elders in de stad weer op te zetten. *Baraka* is een verhuizing die nooit stopt. Het is het zandkasteeleel dat wordt weggespoeld door de zee. Het is de nomadische beweging van het leven die zijn gang gaat.

BARAKA

Coproductie met Zina | Voorbereiding en Speeltijd najaar 2019 | Speelplekken landelijke tournee op onverwachte plekken | 20 speelbeurten.

Plaats in het veld

onderscheidende bijdrage aan de podiumkunsten (en andere sectoren)

In 2012 ontving Adelheid Roosen de Prosceniumprijs van de Nederlandse Theaterjury voor haar onderscheidende karakter en wezenlijke bijdrage aan het theaterlandschap.

Met veel inzet en idealisme hebben de vrouwen van Adelheid|Female Economy en Zina zich een niet meer weg te denken plek binnen het Nederlandse theaterbestel verworven, steeds rammelend aan de rafelranden van land, stad en wijk. Uit het Juryrapport.

Laten we beginnen te zeggen dat we ons fijn voelen, midden in dat veld. Dat we naar vele kanten uitreiken en altijd in gesprek zijn. We handelen in theatrale ontwerpvoorstellen voor een andere inrichting van het samen-leven. We tonen niet een voorstelling maar nemen publiek, organisaties en mensen die achter de schermen werken, mee in hoe het ook kan. En we trekken er zelf op uit. Om theater te maken dat gebaseerd is op wat we zelf ondergaan. Zo halen we in de podiumkunsten binnen wat er buiten leeft. Voortdurend werkend vanuit nieuwe levende verhalen en actuele kwesties waarmee we het perspectief kantelen van geoefende theaterkijker tot ongeschoolde buitenwijkbewoner. Het werk is toegankelijk, vindbaar en activerend.

Onze kennis van culturele diversiteit delen we graag. A|FE is op dit vlak een toegangspoort waardoor makers, deelnemers én publiek van uiteenlopende culturele en religieuze achtergronden, leeftijden en levenssituaties de podiumkunsten zijn binnengestroomd.

Professionele acteurs op hun eigen kwalitatieve niveau laten spelen, samen met wijkbewoners die op hun gemak zijn in hun autonome verhaal, vraagt een andere regie- en productieattitude. Veel stagiairs kloppen aan en theatercollega's stellen hun werk open. Wat vermelding waard is, is dat onze band met onze achterban en roedels, een oprecht duurzame is.

Met tachtig man kwamen de afdelingsdirecteuren van de Gemeente naar *Wijk-Safari Bijlmer*. Na afloop zei één van hen tegen Adelheid: "Ik werk hier al tien jaar, en ben één keer bij iemand thuis geweest; jij bent een paar maanden bezig en hebt

al 45 huiskamers bezocht.” Dat komt door de research en het werkelijk betrekken van bewoners. We geven hen een plek in ons werk en reiken omliggende organisaties gereedschap aan om deel te kunnen nemen. Dit is het handwerk. De Adoptie-methodiek is een unieke werkwijze geworden met een grote artistieke en maatschappelijk impact tot gevolg. En we laten na een project de theatrale concepten achter, als functionerend voorstel, om op door te kunnen bouwen.

We leggen een speelveld rondom het kunstenveld omdat we merken dat er een directe match bestaat tussen ons werk en vragen uit het hele land.

Regelmatig blijken onze projecten een antwoord te zijn op leemtes in de samenleving. De performance *Mam* (over alzheimer) en de voorstelling *Niet Meer Zonder Jou* (een gesprek tussen een moeder uit de traditionele moslimgemeenschap en haar vrijgevochten dochter) zijn daar goede voorbeelden van. Bij Ondernemerschap gaan we hier verder op in.

substantiële samenwerkingspartners

De belangrijkste kompaan van A|FE is zusterstichting en vaste coproductiepartner Zina. Vanuit A|FE is Adelheid artistiek aanjager en voert zij de eindregie, terwijl Zina het rijke laboratorium is voor research en wijkwerk. Toneelgroep Amsterdam is alliantiepartner. We streven met hen naar een artistieke signatuur van hoog niveau. Waar zij vanuit landelijk bereik breed internationaal uitvliegen, zoomen wij vanuit landelijke bereik met vastberaden focus in op stadswijken.

Door onze ‘mentale verhuizing die nooit stopt’, bereiken we veel maatschappelijke partners. De lijst van deze en culturele partners van A|FE, is vele malen groter dan diegenen die er in dit plan worden uitgelicht. Het heeft iets vreemds deze groep in zijn geheel op te sommen, maar omdat het een goed beeld geeft van de reikwijdte en ondernemerskracht noemen we ze in de bijlage van de cv’s.

ondernemerschap

bedrijfsvoering en financiering

“Mijn ondernemerschap staat niet naast mijn artistiek-inhoudelijke kwaliteit maar *is* de kwaliteit. Het kijken naar ondernemerschap is een inhoudelijke daad. Het bouwen aan De Straat is een goed voorbeeld. Het onderscheid tussen zakelijk en artistiek is hier nauwelijks te maken: alle stappen die ik zet –financiering vinden, aansluiting zoeken voor het plan binnen de stedelijke ontwikkeling, partners betrekken bij de organisatie– zijn inhoud.”

Fundamentele intimiteit is het product van A|FE. In heel het land, binnen en buiten de theatersector, is er vraag naar dit product. We merken een honger bij afnemers: theaters maar ook het Ministerie van Sociale Zaken, Uitvaartverzorger Yarden, Politie Amsterdam-Amstelland, Stadgenoot, de Gemeente. Zij vragen ons hen te helpen wezenlijk contact aan te gaan met de ander – de burger, de moslingemeenschap, de wijkbewoners.

We ondernemen op basis van waardedeling. De mensen die in aanraking zijn geweest met het werk en de methode, willen méér. Dat geldt voor het publiek, voor jonge talenten en voor organisaties die de methodiek willen adopteren. Dat geldt voor vragen uit binnen- en buitenland voor zowel speelbeurten als coproducties. Dat zie je aan de hoeveelheid kunst- en maatschappelijke fondsen die willen investeren. Subsidie is nodig om blijvend te innoveren. De unieke kwaliteit van het werk ‘vermenigvuldigt’ zich vervolgens via nieuwe verbindingen, coproducties en vragen uit het veld. Via steeds grotere cirkels verbinden we verschillende professionele, culturele en persoonlijke domeinen.

kennis over de bedrijfsvoering, efficiëntie en kostenbesparing

Vanuit de inhoudelijke bedrijfsvoering verbindt het hele team van A|FE zich –ieder vanuit zijn/haar eigen expertise– aan de bedrijfsfilosofie dat de artistieke kwaliteit de kern van onze toko is.

Met Zina delen we een aantal medewerkers; zo kunnen we investeren in volwaardige banen. We maken gebruik van bedrijfsmatig advies van Toneelgroep Amsterdam. Ons bestuur is bovendien zo samengesteld dat de bestuursleden onze doelstellingen op de gebieden van marketing en bedrijfsvoering zorgvuldig kunnen monitoren.

De beheerlasten van A|FE zijn relatief laag. Het bedrijfsrisico is dubbel geborgd: enerzijds door de concrete en betrouwbare afspraken met partners, anderzijds door de schaalbaarheid van de projecten. De start van een project is altijd klein en te

overzien en het tijdspad lang genoeg om (ook financiële) partners te vinden. A|FE ontwikkelt altijd door maar heeft in de aanloop en het productieproces meerdere 'go - no go'-momenten. We hebben wat dit betreft een gezond trackrecord voor 2013-2016. Vanuit een solide vermogenspositie zijn we in staat schommelingen in liquiditeit en het aangaan van projecten die sterk variëren van klein naar (zeer) groot op een verantwoorde manier zelfstandig op te vangen en aan te gaan.

De afgelopen vier jaar heeft het team van A|FE op de toppen van haar kunnen gepresteerd. Het is nodig om te blijven investeren in de fitheid van het team en in de vele talenten die daarin aanwezig zijn. Om ademruimte te creëren, scholing te bieden, om de spelende mens te blijven inspireren zodat zij met plezier en aandacht het nodige handwerk verderzet.

financieringsmix

Het percentage eigen inkomsten van A|FE is goed, gemiddeld boven de 40%. *Wijk-Safari Bijlmer*, bijvoorbeeld, genereerde zelfs meer dan 50% eigen inkomsten. Zina coproduceerde en we vonden lokale financiering, onder andere van de Wijkaanpak Stadsdeel Zuidoost. Een waaier aan private fondsen ondersteunde het project: Stichting Doen, Kansfonds, VSB Fonds, Fonds 21, R.C. Maagdenhuis, W.J.O. De Vriesfonds, The Art of Impact, Coöperatiefonds Rabobank. Veel sponsoring kwam in natura uit de lokale economie: de toko om de hoek verzorgde de lunch, de fietsenmaker repareerde in zijn extra tijd, de woningcorporaties vonden de meest waanzinnige locaties voor ons, gratis. De publieksinkomsten liepen op tot € 53.000,-.

vergroten van de eigen inkomsten, visie op private middelen

Projecten blijven op het repertoire zolang er vraag naar is. Hier is geen of weinig subsidie voor nodig of er vloeit zelfs geld terug. *Gesluierde Monologen* staat al 13 jaar op het repertoire. De doorlopende vraag naar *Mam* en *Niet Meer Zonder Jou* hebben we al genoemd.

In de periode 2017-2020 gaan we onze projecten meer vanuit een clustergedachte aanbieden. De thema's alzheimer, bejaardenzorg en -mishandeling, openbare leefruimte en de moslimgemeenschap in Nederland lopen door verschillende projecten heen. We bieden een pallet van projecten aan voor bedrijven en organisaties die zich verwant voelen met een thema, die onze visie onderschrijven en het werk over langere inhoudelijke lijnen financieel steunen. We zijn bijvoorbeeld in gesprek met Alzheimer Nederland en het Ministerie van Volksgezondheid en proberen zo aan te schuiven bij het Deltaplan Dementie. Dat is de ambitie: maatschappelijke verbindingen maken om het bereik te verdiepen en tegelijkertijd extra inkomsten te genereren om een meer zelfvoorzienende cirkel op te zetten.

In 2015 nodigden we het Ministerie van Sociale Zaken uit bij *Niet Meer Zonder Jou*. Dit resulteerde in een samenwerking in 2016 waarbij de voorstelling onder de vlag van een campagne over zelfbeschikking langs wijken in zes grote Nederlandse steden trekt om met de islamitische gemeenschap aldaar in gesprek te gaan over onderwerpen als eerwraak, homoseksualiteit en zelfbeschikking.

Governance Code Cultuur en Code Culturele Diversiteit

A|FE werkt met een bestuur- en directiemodel. Het bestuur, onder voorzitterschap van Femke Halsema is samengesteld op basis van zijn inhoudelijke expertise; fondsenwerving en filantropie; financieel management; en juridische, maatschappelijke en bestuurlijke kennis. In 2013 zijn de statuten van A|FE aangepast om aan te sluiten op de Governance Code Cultuur. Er is een directiestatuut en een rooster van aftreden. Op dit moment is er een vacature voor de functie van lid van het bestuur.

We hebben ook een inhoudelijke adviesraad. Saïd Bensellam, Parwin Roghyeh Mirrahimy, Naema Tahir en Noraly Beyer zijn lid. Vanuit hun eigen netwerk en expertise zijn zij zowel ambassadeur als inhoudelijk meedenkers over het leggen van nieuwe verbindingen en het verdiepen van het werk.

Culturele diversiteit is het DNA van A|FE. Het is niet verwonderlijk dat de Wijk-Safari's en de voorstelling *Niet Meer Zonder Jou* in 2014 en 2015 werden verkozen tot 'Best Practice' van de Code Culturele Diversiteit. Toch kapen we het vocabulaire dat hierbij hoort terug van beleidsmakers, van instituten, van heersende systemen. Ook als ons gevraagd wordt naar de culturele samenstelling van ons eigen team.

“Wij zijn een antwoord op elkaars identiteit. Gelijkwaardig, juist in ons verschil. Ik integreer jou elke dag. Niet om jou te worden, maar om met jou te zijn. Mijn antwoord is dat ik er ben. Dat ik niet vluchtig passeer, maar in de wereld ga staan en mijn voorstel aan je doe. Hoe griezelig ook. Dat is mijn vertrekpunt.”

publieksbenadering

het publiek

Gelijkwaardigheid is ook het uitgangspunt bij onze publieksbenadering. Die gaat over het fundamenteel laten deelnemen van het publiek aan de voorstellingen en de thematiek. En ook over hoe mensen theatervoorstellingen kunnen bereiken. De gedachte achter de WijkJury en *De Oversteek* is de essentie van onze bedrijfsfilosofie: wij willen iedereen vertegenwoordigd zien in het theater. Daarom investeren we grondig in het brengen van nieuw publiek naar de theaterzalen in het land – voor onze eigen voorstellingen maar ook voor die van anderen. Als maatschappelijke toegevoegde waarde. Onze ambities op het vlak van publieksbereik gaan over het vergroten van de impact via de methodeoverdracht en het radicale wonen-in-het-werk.

Er zitten Turkse vrouwen, hipsters met getrimde baarden, vrouwen die vrijwilligerswerk doen, homostellen en diehard theaterbezoekers. Veel gemêleerder zal een theaterpubliek in Nederland niet snel worden. Hein Janssen, de Volkskrant, 2015.

“Ik merk dat ik niet in doelgroepen denk, ik stel mezelf maximaal open vanuit de perceptie dat allen welkom zijn. Het denken in doelgroepen wordt overschat. Het mist inhoud en precisie.

Wel denk ik na over naar wie ik toetrek, wie naar mij toetrekt. Waar ik van hou is de mens die dolgraag een theater wil bezoeken maar er niet naar binnen stapt omdat hij zichzelf niet als een theaterbezoeker ziet. Tegelijkertijd waant een reguliere theaterbezoeker zich in het theater veilig. Het is een terrein dat hij 'kent' en waar hij gekend wordt. Ik wil die scheiding doorbreken. Hoe verrassend ontregelend is het voor de vaste bezoeker om in de wandelgang van de schouwburg in gesprek te raken met een wijkbewoner en te ontdekken dat die niet direct geïnteresseerd is in zijn gearticuleerde opinie over het stuk. Deze nieuwe bezoeker huult, niet vanwege de articulatie maar omdat de acteur de hele avond met een fles alcohol op het podium loopt en zij haar alcoholistische man in hem ziet. Deze mevrouw én de vaste bezoeker koester ik."

We durven te stellen dat alle voorstellingen publiekssuccessen zijn. *Hetty & George* werd meerdere keren hernomen en was vaak uitverkocht. *Niet Meer Zonder Jou* was uitverkocht één week nadat de online verkoop van het Holland Festival startte. Voor *WijkSafari Bijlmer* ontstonden wachtlijsten. En ook bij *Gesluierde Monologen* verheugden wij ons, na 13 jaar van spelen, nog steeds op uitverkochte zalen. Bovendien was *Hetty & George* de publieksfavoriet van het Theater Festival in 2013 en won *Niet Meer Zonder Jou* de publieksprijs op het Holland Festival in 2015.

Het publieksbereik is groot. Vanwege de belangstelling voor het werk en door in te spelen op onverwachte mogelijkheden hebben we in de periode 2013-2016 het geplande bezoekersaantal van 54.000 ruimschoot gehaald. Voor de komende vier jaar is het uitgangspunt eenzelfde bereik, met een kleine verhoging naar 55.000, als gezonde en realistische basis.

marketing

Met dezelfde aandacht en zorg als voor het artistieke werk maakt A|FE het marketing- en publiciteitsmateriaal. Omdat we iedereen willen bereiken, moet iedereen zichzelf erin kunnen herkennen, van ongeschoolde tot intellectueel. We werken van Volkskrant tot EO en van Telegraaf tot buurtkrant omdat de publieksgroepen zich in alle gelederen van de samenleving bevinden. We geven interviews op tv en radio. In de maandelijkse nieuwsbrief, die een bereik heeft van 6.500 lezers, verdiepen we onze communicatie.

Ook campagne voeren is handwerk. Bij het intense researchproces werven we tegelijkertijd publiek. Publiek waarmee een blijvende band wordt aangegaan. In de fotocampagne voor *WijkSafari Bijlmer* vroegen we wijkbewoners om elkaar letterlijk te dragen. Dit inspireerde de redactie van BIJLMERenZO om samen met Zuidoost-Partners de serie foto's tentoon te stellen op verschillende locaties in Stadsdeel Zuidoost, op het internet en geprojecteerd op grote schermen in Station Bijlmer en de Arena Boulevard.

A|FE wil eenieder in al zijn diversiteit bereiken. We bewegen naar ons publiek toe. Als we lokaal werken, vragen we ook lokale prijzen. In de Bijlmer kunnen we geen hoge ticketprijzen aanhouden. En dat willen we ook niet. Wel werden bij *WijkSafari* drie voorstellingen uitgekocht door Stadsdeel Zuidoost, waarbij telkens één ambtenaar één wijkbewoner (gratis) meenam. Bovendien zijn alle generale repetities van de WijkSafari's gratis toegankelijk voor de wijkbewoners. *Niet Meer Zonder Jou* wordt naast de theatertournee ook gespeeld in een wijktournee in samenwerking

met buurthuizen, telkens met de participatie van de bewoners van de wijk waar de voorstelling gespeeld wordt. Sommige voorstellingen spelen we ook op heel specifieke, niet-reguliere speelplekken en in verschillende talen. Zo werd *Gesluierde Monologen* opgevoerd in meerdere blijf-van-mijn-lijfhuizen en in het Turks voor mensen uit de Turkse gemeenschap die het Nederlands slecht beheersen.

speellocaties

We hebben de speellocaties door dit plan heen benoemd. Op oude en nieuwe plekken, in theaterzalen en in wijken op locaties, in binnen- en buitenland brengen we wezenlijke uitwisseling tot stand met nieuw én gekend publiek. Echt overal is de mens te vinden die van theater houdt: in scholen, wijken, ziekenhuizen en zorgcentra, schouwburgen, kleine zalen, buurthuizen, straten.

Het werven van nieuwe plekken en nieuw publiek doen we op basis van eerdere samenwerkingen. Het succes van *Hetty & George* als lunchvoorstelling in Theater Bellevue maakt dat Bellevue de nieuwe voorstelling *Rijsen & Rooxman*, *De Dikke Muiz & Sjors* opnieuw als lunchvoorstelling afneemt. Bij de performance *Mam* kopen maatschappelijke partners een voorstelling. Zij dragen zorg voor het publieksbereik – hun achterban of de interessegroep die ze willen bereiken. Zo vergroten en verbreden we ons publiek. In Mexico was *Safari en Tepito* | 2015 een groot succes. De producent honoreert de kwaliteit en coproduceert in 2016 opnieuw een WijkSafari, ditmaal in een andere stad in Mexico, Juarez. Een nieuw te ontginnen terrein ligt voor ons open.

spreiding

De projecten van A|FE worden in heel Nederland afgenomen. Op elke plek waar we werk maken, duiken we in een intensieve samenwerking met nieuwe lokale bewoners, makers en publiek.

In totaal (co)produceren we in de periode 2017-2020 364 voorstellingen. De speelbeurten van deze voorstellingen zijn als volgt verspreid: Regio Noord 8%; Regio Oost 6%; Regio Midden 5%; Regio West 9%; Regio Zuid 11%; Amsterdam 30%; Rotterdam 5%; Den Haag 11%; Utrecht 6%; Buitenland 9%.

In Amsterdam vinden de meeste voorstellingen plaats. De stad is als thuisbasis het speelveld voor onze innovatie. Voor A|FE zit de spreiding ook in Amsterdam. *De Straat* op Zeeburgereinland, met *WijkSafari's* in De Bijlmer en Slotermeer en met *Bohemiens* in Amsterdam Noord, leggen we nieuwe gebieden bloot waar in de meeste gevallen geen theaters staan en waar er wat de podiumkunsten betreft een zeer beperkt cultureel leven is. In de afgelopen periode was de spreiding in Amsterdam: Nieuw-West 49%; West 9%; Oost 4%; Centrum 23%; Noord 5%; Zuidoost 10%.

We innoveren dus altijd lokaal –waar ook ter wereld– en de ervaring leert dat we het werk vervolgens kunnen laten ‘doorhuiveren’ naar andere Nederlandse en buitenlandse steden, omdat we gevraagd worden. Dat is onze spreidingsfilosofie.

talentontwikkeling

A|FE vraagt in dit plan geen subsidie aan voor talentontwikkeling. Talentontwikkeling is een kernactiviteit, het is niet als een apart onderdeel uit de begroting te filteren. Het project Baraka van Melih Gençboyaci is overigens wel een direct vervolg op Melih's talentontwikkelingstraject bij Zina (2016-2017). Hij kreeg daarvoor subsidie uit de regeling Nieuwe Makers van het Fonds Podiumkunsten.

We geven binnen A|FE nieuwe artistiekelingen daadwerkelijk de ruimte om zich volgens hun autonomie, hun eigen waarden, te ontwikkelen. Ook, of juist daar waar zij van ons verschillen.

“Ik koester jongeren, adolescenten, studenten, stagiairs: de mensen tussen de 18 en 29. Zij zijn een teer en ferm veld dat voor ons ligt. Jongeren zijn geweldig volk om mee te werken. Ze hebben een natuurlijk en waarachtig geloof in maakbaarheid en durven zich over te geven aan de (grote) keuzes die ze maken. Alle keuzes, van bejaardenverzorger tot oriënterend Jihadist confronteren ons.”

Adelheid geeft al 27 jaar les en is niet van plan daarmee te stoppen. Studenten krijgen dan ook als eerste haar 06-nummer én de sleutel van het pand. 35 stagiairs maakten de afgelopen periode vliegreizen binnen A|FE. Ze kwamen o.a. vanuit de AHK, de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, De Acteerschool Rotterdam, Toneelacademie Maastricht, Fontys Hogeschool voor de Kunsten, Hogeschool van Utrecht (studierichting Culturele en Maatschappelijke Vorming) en de Rijksuniversiteit Groningen (studierichting Kunsten, Cultuur en Media). Ze regisseerden, produceerden, schreven, assisteerden, dachten en speelden met ons mee. Inmiddels zijn veel van deze talenten opgenomen in A|FE, niet alleen als (vaste) maker, maar ook als deel van de organisatie.

Amsterdam|Rotterdam adopteert haar Bohemiens is doelbewust een groot project met (af)studerende podiumkunststudenten gericht op theater maken en spelen met bewoners. Naast deze voorstelling adopteren we gedurende vier jaar een tweede groep studenten, samengesteld uit verschillende podiumkunstdisciplines. Met de AHK en De Acteerschool Rotterdam zijn we in conversatie om dit plan volgend jaar te laten starten. Het gaat om studenten die zich al tijdens hun opleiding willen scholen in onze methodiek. De groep groeit gedurende die jaren met ons mee en beweegt zich dwars door het werk heen.

We geven lessen en workshops, altijd vertrekkend vanuit de Adoptiemethode. En altijd gevolgd door openbare performances. Zo ontstond in Damascus, *To The You I Call The Other* | 2011 met 20 studenten van de Academie van Beeldende Kunsten en

Toneelschool Damascus, die downsyndroom patiënten adopteerden in een psychiatrische kliniek. Als echo daarop maakten we *To The You I Call The Other* 2012 in het AMC|Amsterdam i.s.m. de AHK, en *To The You I Call The Other* 2013 in het Wilhelmina Kinderziekenhuis waar een klas van de HKU de terminaal zieke kinderen opnam in het werk. Werk dat we altijd aansluitend op die locatie tonen.

Toneelschool studenten lieten zich voor *Living Objects III* | *Iets Zachts* in 2014 en *Living Objects IV* | *Oikos* in 2015 adopteren door Groningse ouderen en vrouwen in blijf-van-mijn-lijfhuizen in Rotterdam. Met jonge Arabische kunstenaars uit Jordanië lieten we ons adopteren door de bedoeïenen in de woestijn Wadi Rum. In New York werden we genodigd om de hoogopgeleide witte studenten van Bard College te confronteren met de zwarte vrijwilligers van Hudson.

In de Bijlmer zijn we op DE Brede School –samenwerkingspartner van *WijkSafari Bijlmer*– gebleven omdat de directie goede mogelijkheden zag in theateraand onderwijs. Daar geven we momenteel een serie speellessen aan kinderen, leerkrachten en ouders.

Ook in Mexico-Stad gaven we lange workshops op de toneelschool, als voorbereiding op de *Safari en Tepito*. En uit Egypte en Damascus kwamen jonge makers bij ons stage lopen, zowel gericht op de methodiek van regisseren als hoe lokaal te produceren.

Kortom, we houden van opleiden en onze kennis delen. In de periode 2017-2020 blijven we onverminderd groeien studenten, stagiairs en talentvolle jonge makers begeleiden.

En we nemen twee studenten van AHK mee naar de stad Juárez|Mexico waar we dit najaar 2016 de regie voeren over een nieuwe *WijkSafari* aldaar.

toelichting op de begroting

In de aanvraag voor de periode 2013-2016 werd de gemiddelde jaaromzet begroot op € 527.000. De praktijk van de afgelopen periode laat zien dat het volume van de begroting vanaf 2015 fors toeneemt, naar een omzet van rond de € 700.000. In de meerjarenbegroting voor de periode 2017-2020 zet deze groei door. De gemiddelde jaaromzet bedraagt dan € 767.375.

De ingediende begroting is een weergave van de planning van A|FE over vier jaar. De afzonderlijke jaren laten verschillen in de omzet zien. Zo verschilt de begroting van 2017 met zo'n € 200.000 van die van 2019. De toename van het aantal activiteiten heeft ook een groei in FTE tot gevolg. Groei is daarbij overigens niet het doel maar het middel om vanuit de inhoud ondernemend in te kunnen spelen op de toenemende vraag naar ons werk.

In deze meerjarenbegroting is rekening gehouden met een stijging van arbeidsvoorwaardenkosten van 2% per jaar (cumulatief). Deze jaarlijkse financiële investering is noodzakelijk om een verantwoord en passend arbeidsvoorwaardenbeleid te kunnen (blijven) voeren. Het is een belangrijke voorwaarde om de professionaliteit in onze organisatie te borgen.

In de raming van de beheerlasten is rekening gehouden met een toename van de kosten voor huisvesting (jaarlijkse huurverhoging). Er is daarnaast ook sprake van kostenbesparing op de beheerlasten omdat A|FE al vanaf het najaar van 2015 een kantoorpand deelt met Zina en andere theatergroepen. Inclusief de ingecalculerde groei komen de beheerlasten uit op 24% van de totale kosten.

De opgenomen bedragen voor de marketing zijn de kosten die door A|FE worden gemaakt ten behoeve van de producties. De coproducenten dragen daarnaast vanuit hun eigen pr- en marketingpraktijk bij aan de gezamenlijke projecten. Deze bijdragen zijn niet opgenomen in de begroting van A|FE.

In de aanvraag voor de periode 2013-2016 werd een gemiddeld eigen inkomstenpercentage van 35,1 % geraamd. In de praktijk bleek A|FE een gemiddeld percentage van 46% te halen. De begroting voor de periode 2017-2020 gaat uit van een gemiddeld weigen inkomstenpercentage van 53,74%. Indirecte opbrengsten zijn

hierin een constante factor. Deze post betreft het doorberekenen van personeelskosten aan derden, onder andere omdat andere gezelschappen gebruik maken van onze expertise. Wanneer je deze specifieke indirecte inkomsten niet meerekent in het totaal van de eigen inkomsten, bedraagt het eigen inkomstenpercentage nog steeds 37%.

Wat betreft de aan het FPK gevraagde bijdrage per circuit, kiest A|FE voor het kleine circuit een bijdrage van € 2.500 voor 74 uitvoeringen gemiddeld per jaar en voor het grote circuit € 5.000,- voor 17 uitvoeringen per jaar. Dit correspondeert met een minimale EIQ van respectievelijk 30% en 35%. Eventuele schommelingen in de financiersmix kunnen daardoor worden opgevangen.

De inkomsten zijn begroot vanuit een realistische ondernemersgeest. De resultaten uit de afgelopen periode geven A|FE voldoende vertrouwen wat betreft de haalbaarheid van de beraamde cijfers. Voor 2017 zijn zowel de inkomsten vanuit de coproducenten als de opbrengsten vanuit samenwerkingen met organisaties en bedrijven reeds zeker gesteld. Dit geeft ons een stabiele basis om nu al door te pakken voor 2018 en de daaropvolgende jaren.

slotakkoord

Wij danken u voor het lezen en gaan onze woorden aan u sluiten met een quote van Mama Sophia, die door de aanraking met de kunsten nooit meer wil stoppen met het vertellen van haar levensverhaal.

Mij krijg je
de maatschappij
niet meer uit

Adoptieouder Mama Sophia in *WijkSafari Bijlmer* | 2015

Gesluierde Monologen | 2003-2016

WijkJury | 2009-2016

Living Objects III | Iets Zachts | 2014 rondom De Laatkomer | NNT

Hetty & George | 2012-2014

Niet Meer Zonder Jou | 2014-2016

De Oversteek | 2014 doorkruist Johan Simons *Dantons dood* | Toneelgroep Amsterdam

Mam | 2009-2016 | Alzheimerfluisteraar | 2016

HOOGWATER voorheen LAAGWATER | 2015 | Een coproductie met de Veenfabriek en Toneelschuur

To the You I call the Other | Amsterdams Medisch Centrum | 2012
Wilhelmina Kinderziekenhuis | 2013

WijkSafari | Slotermeer | 2012 | Utrecht | 2013
Safari en Tepito | 2014-2015 | Bijlmer | 2015-2016 | Safari en Juarez | 2016